

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

УДК 368:330.322

Ноженко В.В., студент 4 курсу
фінансового факультету
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Страхові компанії акумулюють найбільший обсяг фінансових ресурсів серед усіх небанківських фінансових установ України і мають значний інвестиційний потенціал для розвитку економіки України. Ефективна організація інвестиційної діяльності страхових компаній, з одного боку, дозволяє підвищити рентабельність страхового бізнесу та захистити активи від інфляційного знецінення, а з іншого – прискорити обіг надлишкового капіталу в економіці країни та перерозподілити ресурси між об'єктами фінансового і реального секторів економіки.

Нестабільність та кризові явища в національній економіці, коливання ринкової кон'юнктури, посилення інфляційних процесів та збільшення фінансових ризиків ускладнюють процес прийняття інвестиційних рішень. З урахуванням цього, особливої актуальності набувають питання організації інвестиційної діяльності страхових компаній та розроблення напрямів її удосконалення.

Теоретичним аспектам організації інвестиційної діяльності страхових компаній присвячені роботи таких вчених, як Є. К. Бондаренко [1], І.С. Івахненко [2], В.В. Роєнко [3], Н.В. Ткаченко [4], М.С. Федоренко [5] та ін. Узагальнення напрацювань з даної проблематики дозволило зробити висновок про наявність певних проблем у цьому напрямі діяльності страховиків.

Метою дослідження є розробка теоретичних положень та практичних рекомендацій з організації інвестиційної діяльності страхових компаній.

Страхові компанії використовують як власні, так і залучених коштів при здійсненні інвестиційної діяльності. Проте в деяких роботах інвестиційна діяльність страхових компаній ототожнюється із розміщенням коштів страхових резервів [5]. На основі узагальнення

поглядів вчених [1,2,3,4] було побудовано структуру джерел інвестиційних ресурсів страхових компаній (рис.1).

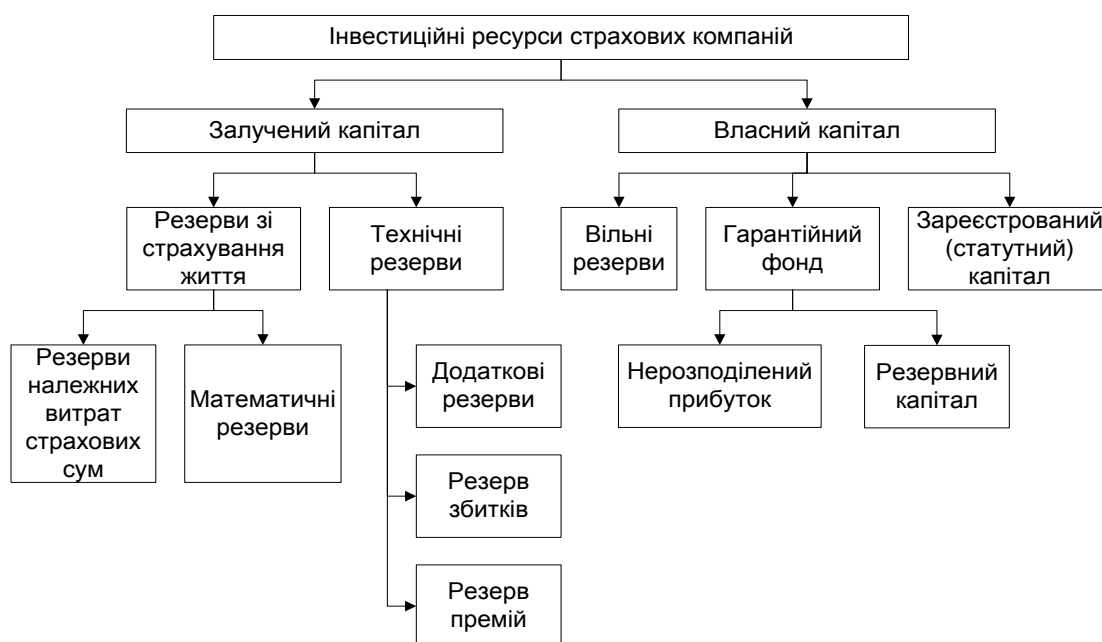

Рис. 1. Джерела інвестиційної діяльності страхових компаній

Як видно з рис. 1 обсяг та склад інвестиційних ресурсів страхової компанії залежить від стадії життєвого циклу організації. На початкових етапах функціонування страхової компанії в структурі інвестиційних ресурсів переважатимуть власні кошти, а саме статутний капітал. Проте, з укладанням договорів страхування формуються страхові резерви, які з розвитком страхового бізнесу набуватимуть першочергового значення з точки зору їх інвестування.

Ринок страхових послуг залишається найбільш капіталізованим серед інших небанківських фінансових ринків. Основні показники функціонування страхового ринку України за 2010-2014 рр. наведено в табл.1 [6].

Таблиця 1

Показники функціонування страхового ринку України

Показник	Рік				
	2010	2011	2012	2013	2014
Кількість страхових компаній	469	45	456	442	448
Валові страхові премії, млн. грн.	24008,5	20442	2381,7	22693,5	21232
Чисті страхові премії, млн. грн.	15981,8	12658	13327,7	17970	19228
Частка чистих страхових премій до ВВП, %	1,8	14	1,2	1,36	1,3
Валові страхові виплати, млн. грн.	7050,7	6737,2	6104,6	4864,0	5129
Чисті страхові премії, млн. грн.	6546,1	6056,4	5885,7	4699,2	5309
Загальні активи страховиків, млн. грн.	41930,5	41970,1	452346	48122,7	55434
Страхові резерви, млн. грн.	10904,1	10141,3	11371,8	11179,3	11972,7

Як видно з табл. 1 тенденція зміни основних показників діяльності страхового ринку за 2010-2014 рр. свідчить про наявність якісних зрушень на цьому ринку. Так, за 2014 рік обсяг надходжень страхових премій зменшився на 1 460,1 млн. грн. (13,2 %), обсяг чистих страхових премій збільшився на 1 365,5 млн. грн. (17,9 %). Зменшення валових страхових премій при одночасному збільшенні чистих страхових премій свідчить про значне зменшення обсягів вихідного перестраховування всередині країни та відповідне зростання частки прямого страхування від фізичних та юридичних осіб.

Розглянувши динаміку основних показників діяльності страхових компаній у період 2010-2014 рр., проведено аналіз діяльності страховиків як інституційних інвесторів на національному ринку. Відповідно до ЗУ «Про страхування» основними об'єктами інвестування страхових компаній є банківські депозити, дорогоцінні метали, нерухомість, цінні папери, прямі інвестиції за напрямками, затвердженими Кабінетом Міністрів України [7].

Структура розміщення активів страхових компаній України за 2010-2014 рр. представлена в табл. 2 [6].

Таблиця 2

Структура інвестування активів страхових компаній

Вид активів	Структура інвестування,% за роками				
	2010	2011	2012	2013	2014
Грошові кошти на поточних рахунках	6,4	6,4	7,2	4	5,9
Банківські депозити	25	23,3	27,3	18,8	25
Банківські метали	0,4	0,3	0,2	0,1	0,2
Нерухоме майно	8,4	7,9	7,2	4,5	5,4
Акції	40,2	39,4	43,7	62	46,9
Облігації	2,3	2,4	2,7	2,3	1,7
Іпотечні сертифікати	0,1	0,2	0,3	0,3	0,4
Цінні папери, що емітуються державою	3,7	5,5	5,1	5,0	6,6
Права вимоги до перестраховиків	12,9	14,2	5,8	3,0	7,7
Інвестиції в економіку України за напрямками, визначеним КМУ	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1
Інші активи	0,3	0,1	0,2	0	0,1

Як видно з табл. 2, вітчизняні страхові компанії в здійсненні інвестиційної діяльності розміщують близько 25% вільних грошових коштів у банківських вкладах та металах. З огляду на сучасний рівень розвитку фінансового ринку України депозити залишаються найбільш інвестиційно-привабливим фінансовим інструментом для страхових компаній.

Незважаючи на переваги інвестування у банківські вклади, останніми роками виникла тенденція до зменшення їх питомої ваги в структурі інвестиційних портфелів страхових компаній унаслідок постійних кризових явищ у банківській системі. За підсумками 2014 року більше ніж 40% активів страхових компаній зосереджено в цінних паперах (акціях, облігаціях, іпотечних сертифікатах).

Такі зміни свідчать про здійснення страховими компаніями більш консервативної інвестиційної політики, яка відповідає сучасним світовим тенденціям. Страхові компанії провідних країн світу є найбільшими інституційними інвесторами в розвиток економіки.

Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» передбачає можливість компаніям з управління активами у межах здійснення професійної діяльності управляти активами страхових компаній [8]. Таким чином, одним із шляхів вирішення завдання ефективного

управління страховими резервами та активами може бути передача їх в управління КУА.

До основних послуг, які КУА можуть запропонувати страховиками, відносяться такі [4,5]:

- 1) управління активами або частиною резервів страховиків;
- 2) реалізація спільних проектів (управління недержавним пенсійним фондом, засновником може виступати страхова компанія);
- 3) вкладення в цінні папери КУА (сертифікати та акції).

Керуючи активами страховиків, КУА управляють частиною страхових резервів на онові аутсорсингу (профіль КУА – цінні папери та нерухомість). При цьому основною перевагою даної співпраці є зниження ризиків за рахунок професіоналізму КУА, мінімізація витрат на утримання власних аналітиків і управляючих, одержання значно вищого прибутку від інвестування резервів ніж від банківських депозитів.

Інвестиційна діяльність страхових компаній відіграє важливу роль в забезпеченні рівноваги попиту та пропозиції на фінансовому ринку та є ефективним інструментом розвитку національної економіки через фінансування об'єктів як фінансової, так і виробничої сфер національного господарства. Однак, основною проблемою для страховиків залишається недостатня ефективність інвестиційної політики. Зазначену проблему можна подолати шляхом організації співпраці між страховими компаніями та КУА.

Література

1. Бондаренко Є. К. Визначення та обмеження інвестиційної діяльності страхових компаній / Є. К. Бондаренко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2013. – №37. – С. 204–211.

2. Івахненко І.С. Інвестиційна діяльність в Україні: сучасний стан та можливості її активізації / І.С. Івахненко // Финансовые рынки и ценные бумаги. – 2010. – №6. – С. 32–35.

3. Роєнко В. В. Методичні засади інвестиційної діяльності страхових компаній : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 "Гроші, фінанси і кредит" / В. В. Роєнко. – Суми, 2013. – 20 с.

4. Ткаченко Н. В. Місце інвестиційної діяльності в страховому бізнесі / Н. В. Ткаченко // Підприємництво, господарство і право. – 2004. – № 4. – С. 24–28.

5. Федоренко М. С. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні / М. С. Федоренко // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – №9. – С. 21–23.

6. Косолідовані звітні дані страхового ринку України [Електронний ресурс] // Нацкомфінпослуг : офіц. веб-сайт. – Режим доступу до ресурсу: <http://nfp.gov.ua/content/konsolidovani-zvitni-dani.html>.

7. Про страхування [Електронний ресурс] : Закон України № 85/96-ВР від 07.03.1996 р. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85%2F96>.

8. Про цінні папери та фондовий ринок [Електронний ресурс] : Закон України від № 3480-IV від 23.02.2006 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.

Науковий керівник, викл.

Н.С. Опешко

Опубліковано в авторській редакції